

רע"פ 693/20 - אדן רחמינוב נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון
רע"פ 693/20

לפני: כבוד השופט י' אלרון

המבקש: אדן רחמינוב

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית הדין הארצי לעבודה בע"פ 58285-05-19 מיום 10.12.2019, שניתן על ידי השופטת ס' דוידוב-מוטולה והשופטים א' סופר ו-מ' שפיצר

בשם המבקש: עו"ד מיקי חובה

החלטה

1. בקשה למתן רשות ערעור על פסק דינו של בית הדין הארצי לעבודה (השופטת ס' דוידוב-מוטולה והשופטים א' סופר ו-מ' שפיצר) בע"פ 58285-05-19 מיום 10.12.2019, בגדרו נדחה ערעור המבקש על גזר דינו של בית הדין האזורי לעבודה תל אביב-יפו (השופטת י' זלמנוביץגיסין) בהע"ז 3910-05-12 מיום 15.4.2019.

2. ביום 1.5.2012 הוגש נגד המבקש ורעייתו (להלן: איריס) כתב אישום המייחס להם עבירות של העסקת עובד זר שאינו רשאי לעבוד בישראל, ללא היתר, לפי סעיפים 2(א)(1) ו-2(א)(2) לחוק עובדים זרים, התשנ"א-1991 (להלן: חוק עובדים זרים).

על פי המפורט בעובדות כתב האישום המתוקן, ביום 25.11.2010 נערכה ביקורת בנכס שהוחזק על ידי המבקש ואיריס, במהלכה התגלה כי העסיקו עובדת זרה שמוצאה מהפיליפינים בעבודות ניקיון (להלן: העובדת).

במועד הרלוונטי, העובדת לא הייתה אזרחית ישראל או תושבת בה ולא הייתה רשאית לעבוד אצל המבקש ואיריס, אשר העסיקו אותה ללא היתר העסקה כדין.

3. בהחלטתו מיום 25.2.2016, דחה בית הדין האזורי את טענות המבקש ואיריס ל"הגנה מן הצדק", שלפיה ההחלטה להגישנגדם כתב אישום לוקה ב"אכיפה בררנית", מאחר שמדיניות המשיבה עד לאותו מועד הייתה להסתפקבהטלת קנס מנהלי, או להגיש כתב אישום רק נגד מי מבני הזוג שניהל את משק הבית.

נקבע, כי שינוי במדיניות האכיפה והגברתה אינם מלמדים על אכיפה בררנית, וכי בתקופה שקדמה להגשת כתב האישום רבתה וחודדה הפסיקה בנוגע לאופן יישום עבירות העסקת עובד זר ללא היתר, וחומרתן.

כמו כן, דחה בית הדין האזורי את טענותיהם בעניין "שיהוי" בין מועד ביצוע העבירות לבין הגשת כתב האישום, משקבע כי שיהוי זה אינו "בא בגדר הנסיבות החריגות המצדיקות קבלתה של הטענה בדבר 'הגנה מן הצדק'".

4. בהכרעת הדין מיום 27.7.2016, זיכה בית הדין האזורי (השופטת נ' רות) את המבקש מהעבירות המיוחסות לו, והרשיע את איריס בביצוען, לאחר שמיעת ראיות.

נקבע, כי עובר למועד הביקורת בנכס הועסקה בו העובדת במשך כחודשיים, בלי שהיה לה היתר לעבוד בישראל באותה עת, ובלי שהמבקש או איריס החזיקו בהיתר כדין להעסקתה.

בעניינה של איריס, דחה בית הדין את טענתה לפיה לא ידעה שהעובדת אינה מחזיקה בהיתר לעבוד בישראל. נקבע כי בדרכון שהציגה העובדת בפני איריס קודם להעסקתה צוין במפורש שההיתר שלה תקף עד ליום 10.6.2009, ומשכך איריס לכל הפחות "עצמה עיניה" למול החשד שלעובדת אין היתר בתוקף ונמנעה מברורו.

לצד זאת, קיבל בית הדין את טענות המבקש כי כִּלְלִיסִידוּרִי העסקתה של העובדת נעשו על ידי איריס, וכי לא התקיים לגבי היסוד הנפשי הדרוש בעבירותמשהסתמך על המידע שמסרה לו איריס בנוגע לחוקיות העסקת העובדת.

5. בפסק הדין מיום 18.3.2018, קיבל בית הדין הארצי (השופטים א' איטח, ר' פוליאק, ו-א' סופר) את ערעור המשיבה על הכרעת הדין, ודחה את ערעורה של איריס שהופנה נגד הכרעת הדין וגזר הדין.

לענייננו, די לציין כי בית הדין הארצי הרשיע את המבקש תוך שקבע כי כל יסודות העבירות מתקיימים גם ביחס אליו. בהקשר זה ההובהר כי נקודת המוצא היא שקיימים יחסי עבודה בין עובד משק בית למחזיקים בבית, ובני זוג "שותפים" במשק הבית ולכן שניהם בגדר "מעסיקיו"; כי הסתמכות המבקש על בדיקתה של איריס, אינה עונה על הדרישה של ברור סביר וראוי בנסיבות העניין; כי המבקש ידע שאין לו ולאיריסהיתר להעסקת העובדת; וכי אין בעובדה שמעורבות המבקשבעסקת העובדת הייתה פחותה מזו של איריס, כדי לפטור אותו מאחריות פלילית בגין ביצוע העבירות.

אשר לטענות ל"הגנה מן הצדק" (אכיפה בררנית ושיהוי), קבע בית הדין הארצי כי לא נפל פגם בהגשת כתב האישום; כי לא הוכח שהמקרה דנן דומה בנסיבותיו למקרים קודמים שבהם לא הוגש כתב אישום נגד בן הזוג "הדומיננטי פחות" בהעסקת העובדת; כי אין מניעה לכך שהמשיבה תשנה את מדיניותה ותגיש כתבי אישום נגד שני בני הזוג; וכי פרק הזמן שחלף בין מועד הביקורת להגשת כתב האישום "אינו מקים שיהוי".

נוכח האמור הורשע המבקש, ועניינו הוחזר לבית הדין האזורי לשם גזירת דינו, תוך שהובהר כי ניתן יהיה לדון בבקשה לביטול הרשעתו, אם תוגש.

6. ביום 7.5.2018 נדחתה על הסף בקשה למתן רשות ערעור שהגיש המבקש לבית משפט זה (רע"פ 3579/18, השופט א' שהם), תוך שנקבע כי טרם בשלה העת לדון בה, שכן עניינו של המבקש עודנו מתברר בבית הדין האזורי לקראת גזירת דינו.

7. ביום 8.8.2018 גזר בית הדין האזורי (השופטת נ' רות) את דינו של המבקש בהתבסס על טיעוני הצדדים שהועלו בכתב הן לעניין ביטול ההרשעה, והן בנוגע לעונש ההולם אם תיוותר ההרשעה על כנה.

תוך שציין נימוקים לכך, קבע בית הדין האזורי כי עניינו של המבקש אינו נמנה עם המקרים שבהם יש להורות על ביטול ההרשעה, השית עליו קנס בסך 11,000 ש"ח, והורה לו לחתום על התחייבות לבל יעבור עבירות דומות במשך 3 שנים.

8. המבקש ערער על גזר הדין לבית הדין הארצי, ובדיון בערעור הוסכם כי גזר הדין יבוטל מפני שלא קדם לו דיון, וכי עניינו של המבקש יוחזר שוב לבית הדין האזורי. הסכמה זו קיבלה תוקף של פסק דין ביום 11.2.2019, וכך היה.

9. ביום 15.4.2019 גזר בית הדין האזורי (השופטת י' זלמנוביץגיסין) בשנית את דינו של המבקש, לאחר שמיעת טיעונים לעונש בעניינו.

בית הדין האזורי קבע כי המבקש לא ביסס את הנזק אשר טען כי ייגרם לו מההרשעה, ובפרט לא הוכיח כי יימנע ממנו לטוס לסניפי החברה שבניהולו מחוץ לישראל; כי ייערמו קשיים במשא ומתן עסקי עליו הצביע עם ספק זר; וכי יוקע מקרב הבורסה ליהלומנים בה הוא חבר לטענתו, או מבין חבריו היהלומנים.

בית הדין האזורי הדגיש כי טענותיו של המבקש לעניין הנזק הובאו כ"ספקולציות" לא מבוססות, למרות שהדלת הייתה פתוחה בפניו להוכיח בשלל דרכים. משכך, מצבו של המבקש אינו שונה מזה של כל איש עסקים המורשע בעבירה פלילית, ואין במצב זה כדי להצדיק את ביטול הרשעתו בגין עבירות שביצע.

בית הדין האזורי הוסיף ודחה את טענת המבקש בעניין חלוף הזמן שבין מועד ביצוע העבירות ועד למתן גזר הדין בעניינו, תוך שציין כי:

"סקירת התיק על גלגוליו השונים מעלה, כי לבד מעיכוב בהגשת כתב האישום, אשר לא הוגש בסמוך לביקורת במסגרתה נמצאה העובדת הזרה בביתו של הנאשם [המבקש - י' א'], אלא כשנה וחצי לאחר מכן, הזמן שחלף ועבר ממועד הגשת כתב האישום ועד היום מקורו בהתדיינות משפטית שכללה בקשות מקדמיות, דיונים, ערעורים, החלטות ועוד ועוד לרבות הסכמה על עיכוב הליכים שהתארכה לכדי כשלוש שנים"

משכך, קבע בית הדין האזורי כי לא ניתן לומר שהמשיבה גרמה ל"עינוי דין", ואין בהתמשכות ההליכים בעניינו של המבקש כדי להצדיק את ביטול הרשעתו.

עם זאת, קבע בית הדין האזורי כי יש להתחשב בהתמשכות ההליכים בקביעת מתחם העונש ההולם את מעשיו של המבקש, אשר הועמד על קנס בסך ש"בין 10,000 ש"ח לבין 40%-ל-60% מהקנס המירבי העומד על 58,400 ש"ח".

בסופו של דבר, לאחר ששקל את עובדת חלוף הזמן אף בקביעת עונשו של המבקש בתוך המתחם, השית בית הדין האזורי על המבקש קנס בסך 10,000 ש"ח, וחייבו לחתום על התחייבות לבל יעבור עבירות בהן הורשע למשך 3 שנים.

10. ערעור המבקש על גזר הדין נדחה בפסק דינו של בית הדין הארצי (השופטת ס' דוידוב-מוטולה והשופטים א' סופר ו-מ' שפיצר) מיום 10.12.2019.

נקבע כי בית הדין האזורי "ניתח נכונה את ההלכה הפסוקה העוסקת בביטול הרשעה", וכי אף במסגרת הדין בערעור לא הצביע המבקש על "נזק קונקרטי" שעלול להיגרם לו בעקבות ההרשעה, אלא "הסתפק בהעלאת טענות כוללניות בקשר לכך".

עוד נקבע, כי חלוף הזמן ממועד ביצוע העבירות ועד להרשעת המבקש וגזירת דינו נבע מאילוצים הקשורים בהתמשכות ההליכים משפטיים, ובית הדין האזורי שקל זאת בין יתר נימוקיו בקביעת הקנס שהושת על המבקש, וקבע שאינו מצדיק ביטול הרשעתו.

11. המבקש לא השלים עם פסק דינו של בית הדין הארצי, והגיש לבית משפט זה בקשת רשות ערעור, היא הבקשה שלפניי.

בבקשתו הארוכה, המשתרעת על פני 32 עמודים, מעלה הוא טענות רבות נגד הרשעתו וגזר דינו, אשר כולן נדונו ונדחו על ידי הערכאות הקודמות.

בתוך כך, בין היתר, מלין המבקש על הרשעתו בבית הדין הארצי; העובדה כי לא בוטלה הרשעתו בבית הדין האזורי והארצי; האכיפה הבררנית שננקטה כלפיו; עינוי הדין שנגרם לו מחמת התמשכות ההליכים נגדו; ה"כרסום" בזכותו "להליך הוגן ולמתן הזדמנות סבירה להתגונן"; והפגיעה בזכותו "לקבל את יומו" בבית המשפט.

למענת המבקש, טענותיו מעוררות יחד ולחוד שיקולי צדק הסוללים את הדרך למתן רשות ערעור לבית משפט זה.

12. דין הבקשה להידחות.

כידוע, רשות ערעור "בגלגול שלישי" תינתן אך ורק במקרים חריגים בהם מתעוררת סוגיה עקרונית החורגת מענייני הפרטי שלהמבקש, או במקרים בהם ישנו חשש מפני עיוות דין מהותי או אי-צדק קיצוני שנגרם לו (וראו למשל: רע"פ 1483/19 ליפשיץ נ' מדינת ישראל (6.3.2019)).

עניינו של המבקש אינו נמנה על מקרים אלו.

13. חרף ניסיונות המבקש לשוות לטענותיו נופך עקרוני, טענות אלה מופנות נגד אופן יישום אמות המידה הפסיקטיות בנוגע לעבירות בהן הורשע על נסיבות עניינו הפרטי, או ממוקדות בדרך התנהלותה של המשיבה במסגרת ההליך המשפטי נגדו.

משכך, בקשתו אינה חורגת מדל"ת אמותיו של עניינו הפרטי, ולא מעוררת כל סוגיה עקרונית המצדיקה מתן רשות ערעור.

14. בנסיבות העניין, אף לא נגרם למבקש עיוות דין או אי-צדק שיש בהם כדי להצדיק מתן רשות ערעור.

בניגוד לעולה מטענות המבקש, וכמפורט לעיל, בית הדין האזורי והארצי נדרשו היטב לטענותיו לאכיפה בררנית, תוך שקבעו כי לא הוכיח שנסיבות המקרים שבהם לא הוגש כתב אישום דומות למקרה דנן; כי שינוי במדיניות האכיפה והגברתה אינם מהווים אכיפה בררנית; וכי למעשה באותה תקופה אכן הוגשו כתבי אישום במקרים דומים.

זאת ועוד, בית הדין האזורי והארצי העניקו משקל ממשי גם לטענות המבקש בעניין התמשכות ההליכים נגדו. עניין זה אף נלקח בחשבון בקביעת גובה הקנס שהושת עליו, אך נקבע שאינו מצדיק את ביטול הרשעתו, בין היתר בהתחשב בכך שחלוף הזמן נבע במידה רבה מאילוצים הקשורים בהתמשכות ההליכים משפטיים.

אמנם, יש להצר על התמשכות ההליכים בעניינו של המבקש, שכן האינטרס הציבורי והאינטרס הפרטי של מבצע העבירה הוא בסיום ההליכים המשפטיים מהר ככל הניתן מיום ביצוע העבירות, וכך נכון וראוי שיהיה.

עם זאת, מקובלת עליי עמדת הערכאות הקודמות כי התמשכות ההליכים דנן אינה מצדיקה את ביטול הרשעת המבקש מחמת "הגנה מן הצדק", ויש להביאה בחשבון במסגרת גזירת עונשו (וראו: רע"פ 4244/19 טובול נ' מדינת ישראל (26.6.2019)).

15. בשולי הדברים אציין, כי טענות המבקש שלפיהן נפגעהזכותו להליך הוגן, כמו גם זכותו להתגונן ו"לקבל את יומו" בבית המשפט - תמוהות בעיניי.

עניינו של המבקש נדון 3 פעמים בבית הדין האזורי (בהכרעת הדין בה זוכה, בגזר דינו במותב הראשון, ובגזר דינו במותב השני); 3 פעמים בבית הדין הארצי (בערעור על הכרעת הדין, בערעור על גזר הדין הראשון, ובערעור על גזר הדין השני); ואף בבית משפט זה (בבקשת רשות ערעור קודמת). כל פעם ופעם, כשעניינו הגיע לפניהן, נדרשו ערכאות אלה בכובד ראש לטענותיו וייחסו את מלא המשקל הראוי להן.

בנסיבות אלה, יוצא אפוא כי המבקש ללא ספקאכן קיבל את יומו בערכאות השיפוטיות.

16. סוף דבר, הבקשה נדחית.

ניתנה היום, ט"ז בשבט התש"ף (11.2.2020).

ש ו פ ט